

מהות הכיור וכנו והמים הקדושים אשר בו

1. במדבר רבה (וילנא) פרשת נשא פרשה יב

ד"א את המשכן שהוא שקול כנגד העולם שקרוי אוהל כשם שמשכן קרוי אוהל כיצד כתיב בראשית ברא אלהים וגו' וכתוב (תהלים ק"ד) נוטה שמים כיריעה ובמשכן כתיב ועשית יריעות עזים לאוהל על המשכן וגו' כתיב בשני (בראשית א) יהי רקיע ויהי מבדיל וגו' ובמשכן כתיב והבדילה הפרוכת לכם בשלישי יקוו המים מתחת השמים ובמשכן ועשית כיור נחושת וכנו נחושת לרחצה וגו'

2. צרור המור שמות פרשת תרומה

ועוד רמזו בזה המאמר באומרם. כתיב במעשה בראשית ויכלו וכתוב במשכן ותכל. להורות כי כמו שבפרשת ויכלו השמים רמוזים כל ג' עולמות. עולם המלאכים. ועולם הגלגלים. ועולם התחתונים. ולכן כתב ג' פעמים ביום השביעי כמו שכתבתי שם. כן במעשה המשכן רמוזים כל הג' עולמות. עולם העליון הוא כנגד לפני לפנים. ששם הארון והכרובים שהם פורשי כנפים למעלה. כמו שכתוב במלאכים שש כנפים לאחד. עולם האמצעי הוא עולם הגלגלים. כנגדו היה השלחן והמנורה שהם כנגד ד' המאורות שמש וירח וככבים והשמים יריקו טל ומטר. להוציא לחם ולערוך שלחן בלחם הפנים. וזהו והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים. עולם התחתונים הוא עולם ההויה וההפסד. כנגדו היה מזבח העולה ששם שוחטים ומקריבים הקרבנות. ולכן תמצא שהיה מקומו פתח אהל מועד. דכתיב ואת מזבח העולה שם פתח המשכן אהל מועד. והכיור היה שם בין אהל מועד ובין המזבח ויתן שמה מים לרחצה. כי זה רמז לזה העולם שצריך האדם לרחוץ בו מטומאתו. לפי שהוא עולם המעשה. וכתוב רחצו הזכו והסירו רוע מעלליכם. בענין שיהיו מוכנים לבא אל עולם העליון. וז"ש שם בבואם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח ירחצו. ואם לא ירחצו בזה העולם שוב לא יאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים בזה העולם שוב לא יכון לנגד עיני.

3. פנים יפות שמות פרק ל

(יז) ועשית כיור נחושת. איתא בתד"א והובא בילקוט [תשא שפ"ו] למדנו רחיצת ידים ממשא ואהרן ובניו שנאמר ועשית כיור נחושת וגו', ובישראל מהו אומר והתקדשתם והייתם קדושים [ויקרא יא, מד] וכו' מכאן אמרו כל האוכל בלא רחיצת ידים סימן רע לו, ועליו הוא אומר [דברים כט, יח - יט] והיה בשמעו את דברי האלה וגו' לא יאבה ה' סלוח לו, מכאן אמרו כל האוכל בלא נטילת ידים כאילו בא על אשת איש. נראה פירושו שאחז"ל [אבות פ"ב מי"ב] התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, וכן בכל מצוה אחז"ל [א"ח סי' רנ"א] שצריך אדם להכין עצמו כדכתיב במצות שבת והכינו את אשר יביאו [לעיל טז, ה] וכן אחז"ל [ביצה טז א] הקדוש ברוך הוא אמר למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם, מכאן אמרו כל הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, והענין הוא כדי שיכין א"ע לקבל המתנה, ובזה המתנה מקובלת לו לרצון כמ"ש בזוהר [ויחי רלה א] באיתערוותא דלתתא איתערוותא דלעילא, ומטעם זה אחז"ל [נדה לא א] כשאשה מזרעת תחילה ילדה זכר, שהוא החסדים וכשאישה מזרעת תחילה ילדה נקבה שהוא לשון קללה, מפני שלא היה ע"י איתערוותא דלתתא, וכן אמרו [תענית כה ב] אין טפה יורדת מן השמים אלא שתהום עולה כנגדן, והיינו דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים שאחז"ל [יומא לט א] שצריך אדם להתקדש תחילה מלמטה ואז מקבל קדושה העליונה, וכן אמר יעקב לבניו קודם שעלה לבית אל הסירו את אלהי הנכר וגו' ונקומה ונעלה בית אל [בראשית לה, ב - ג] וכן במ"ת לך אל העם וקדשתם וגו' [לעיל יט ב]...

וזהו הענין קידוש ידים ורגלים שיקדש עצמו בטרם כניסתו לאוהל מועד או לעבודת המזבח ויכינו א"ע לקבל הקדושה כמ"ש הרמב"ן:

ויש לפרש מ"ש בבואם אל אוהל מועד ירחצו וגו' אף דכבר כתיב ורחצו וגו', ענינו שיכינו א"ע בשעת קידוש לקבל קדושת אוהל מועד או קדושת עבודה, והיינו דאמר שהרחיצה וטהרה יהיה במה שמוכנים לבוא לפניו או לעבודת המזבח, ויתעוררו א"ע לקבל קדושת כניסת פנים וקדושת עבודה. ומזה למדו חז"ל רחיצת ידים ולסעודה כי התפילה לעמוד לפני הש"י כמ"ש חז"ל [יבמות קה: ויע' א"ח סי' צה ס"ב] שיראה א"ע כאלו עומד בהיכל ה', והוא ענין ביאת אוהל מועד, ונטילת ידים לסעודה, הוא הענין מ"ש חז"ל [ברכות נה א] פתח במזבח וסיים בשולחן לומר שולחנו של אדם מכפר עליו. והוא דוגמת בגשתם אל המזבח.

ונראה דבזה הטעם נעשה הכיור במראות הצובאות, כמו שפרש"י בפ' ויקהל [לה, ח] שאמר הקדוש ברוך הוא חביבין עלי מן הכל שעל ידיהן העמידו נשים צבאות רבות במצרים וכו', ומתוכן מביאות לבעליהן לידי תאוה וכו', הרי שהיה דוגמת הקידוש ידים ורגלים שהוא אתערותא דלתתא לעורר אהבה העליונה.

4. נועם אלימלך שמות פרשת כי תשא

ועשית כיור נחושת כו' (ל, יח). נראה לפרש, דהנה ציוה השם יתברך ליקח בבגדי כהונה ג' דברים זהב, כסף, נחושת, יש לומר שתורה הקדושה רמזה לאדם הרוצה לכנוס אל הקדושה ועבודתו יתברך צריך הכנעה מתחילתה עד תכלית הכנעה כמאמר התנא (אבות פ"ד מ"ד) מאד מאד הוי שפל רוח, ולזה רמז אותיות זהב שכל אות הוא מספר מועט מאות שלפניו לרמז להאדם הרוצה לכנוס אל הקדושה שהיא מדרגה חשובה שהוא רמז זהב דבר חשוב צריך לשבר גבהותו וגדלותו אשר טמן בקרבו עד תכלית הכנעה צריך למעט עצמו כסף, רמז לאהבה ותשוקה בעבודת הבורא יתברך כמו נכסף נכספת כו' (בראשית לא, ל), ואותיות כסף עולה במספרו כל אות מרובה מאות הקודמת רמז שצריך להתגבר ולעלות למעלה מעלה בכל פעם עד תכלית יכולתו ואפשרו בעבודתו יתברך עד אין תכלית ונחושת, לשון נחש, לשון נפל על הלשון, רצה לומר הגשמיות, דהיינו אכילה ושתייה ועניני גשמיות עולם הזה הבא מצד הנחש צריך להכניס הכל אל הקדושה שיאכל וישתה בקדושה ובטהרה ובמחשבות טהורות הכל למען עבודתו יתברך ובזה הוא גורם השפעות לישראל ולעולם

וזוהו ועשית כיור (ל, יח), דהכיור הוא דבר המשפיע ומריק מים מהדדים שבתוכו וציוה השם יתברך שיעשה כיור שיגרום השפעות על ידי נחושת, היינו על ידי הגשמיות שינהג עצמו בהם בקדושה ובטהרה וכנו נחושת, כנו הוא לשון מושב ויסוד, דהיינו שיעשה יסוד גמור להשפעות להשפיע לישראל על ידי הגשמיות ולכן מתחילה לא רצה משה רבינו עליו השלום לקבל מראות הצובאות שיעשה מהם הכיור עד שציוה השם יתברך לקבל מהם, כי מחמת שתאוה הזאת הוא דבר עלול לקבל טומאה ובעוונותינו הרבים רוב בני אדם נכשלים בעון הזה הנראה ונדמה להם שאין זה חטא כלל ואינם יודעים עד היכן הדברים מגיעים שפוגמים בחטא זה על פי הרוב חטא של הרהורים ותאויות האלו באים מהאשה המהרהרים חלילה בהרהורים לא טובים ולכן ציוה השם יתברך שיקבל מהם, כי השם יתברך יודע מחשבות שכוונת הנשים היה בהסתכלותם בהמראות למען יבוטל מהם ההרהורים מאנשים אחרים לכן ציוה השם יתברך שיקבל מהם ואף שהיא גשמיות עב מכל הגשמיות גם זאת הצורך להכניס אל הקדושה

5. שם משמאל שמות פרשת החודש

ומעתה מבואר שהפרשיות כסדרן נאמרו. כי מעשה המשכן לכפרה על עון העגל ניתנה, ואפי' לדברי הזוה"ק שציווי השי"ת למשה הי' קודם מעשה העגל, מ"מ הי' מחמת שגלוי וידוע לפניו שיעשו את העגל הקדים להם רפואה למכה. וע"כ לעומת שבמעשה העגל נפגמו שתי הקדושות נתקנו באדנים והאוהל מועד, וכן בהשקלים להאדנים ובהשקלים לקרבנות, וכהנים שקדושתם יתרה הוסיף להם מצוות קידוש ידים וקידוש הרגלים, ודוקא מכלי שרת שיושפע מהם השפעת קדושה להדיח כתמים ולתקן פגמים, וצורת הכיור וכנו בעצמם מילתא הוא כתבנית המרכבה כמפורש בכיורי שלמה, וע"כ משקין ממנו את הסוטות, שכל ענין זה הוא נס נגלה כמ"ש הרמב"ן (במדבר ה' כ') שאין בכל משפטי התורה נס נגלה כמוהו:

עולת ראיה / חלק א / עמוד קיט

עשית כיור נחושת, וכנו נחשת לרחצה. המתכות שנשתמשו בהן במשכן, היו אלה השלש ביחוד: הזהב, הכסף והנחושת. לפי מדת חשיבותן צריכות הן להערך: לשם הדור, לשם מפעל, ולשם הכנה. הזהב להדור, הכסף למפעל, הנחושת להכנה. פעולת הכיור, שהיא באה לקדוש של הכנה, צריכה וראויה בשביל כך להתייחס להנחשת. ולהורות, שהכנת טהרה זו היא קבועה, לא מקרית, לא רק משמשת לשעתה כי אם מכרעת את התכן של החיים בקביעות, למושג

המתאים לטהרה הקדושה הזאת להוראת הבסיסות והקביעות, בא הכן מצורף אל הכיור. ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לרחצה.

ונתת אותו בין אוהל מועד ובין המזבח. הטהרה מוכרחת להיות באה מתוך ההשפעה של השכל ושל הרצון. יסוד אור השכל במקורו הוא הדבור האלהי, אשר אוהל מועד הוא נוסד עליו. "אוהל מועד אשר אועד לך שמה". והמזבח הוא מקור העלאת הרצון, יסוד ההקרבה, "לרצון לפני ד'". ונתת אותו בין אוהל מועד ובין המזבח.

ונתת שמה מים. אחרי שיזרמו הכחות הרוחניים, מטהרי השכל ומטהרי הרצון, מתוך הופעתם של אוהל מועד ושל המזבח, יוכנו המים הקדושים הללו, שהם יביאו עמם את אותה הטהרה העליונה, המביאה לידי הקדושה, הדרושה ליסוד העבודה המלאה הדרת הקדש.

ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם. הרחיצה הקדושה הזאת, המטביעה את חותם הטהרה הנצחית, הראויה להיות הכנה להעבודה השלמה, צריכה להיות מושרשת עמוק ביסודה של הכהונה וגזעה, מקפת את כל השרש של המשפחה אשר עבודת הקדש עליהם תהיה לדורות עולם. וכל הטהרות הבאות בכל דור ודור, לכהנים העומדים לשרת בקדש, מושפעות הן מאותה הטהרה היסודית, אשר הקיפה את כל כח הכהונה, מאז נוסדה בדבר ד' להיות לכהונת עולם. ורחצו אהרן ובניו ממנו, את ידיהם ואת רגליהם. מאותו הכיור המקודש, קדושת אוהל מועד, מצד טהרת הרוח, מכון השכל, וקדושת המזבח, מצד טהרת הנפש מכון הרצון, באה הרחיצה המתאימה להידיים, הפועלות את הפעולות, ע"פ הדרכת השכל, והרגלים, כלי התנועה, הבאה מדחיפת הרצון.

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ג הלכה יח

הכיור היו לו שנים עשר דד כדי שיהיו כל הכהנים העוסקים בתמיד מקדשים ממנו כאחד, ומוכני עשו לו שיהיו בה המים תמיד, והיא חול כדי שלא יהיו המים שבה נפסלין בלינה שהכיור מכלי הקדש ומקדש וכל דבר שיתקדש בכלי קדש אם לן נפסל. +/השגת הראב"ד/ ומוכני עשו לו. א"א דברים זרים אני רואה בכאן ואנו מקובלים שהמוכני אינו מקבל מים והוא גלגל שהיו קושרים בו את הכיור בחבל ומשקעין אותו הוא ומימיו בבור העזרה בערב כדי שיהיו מימיו מחוברים ולא יפסלו בלינה ומפורש כל זה ביומא ובזבחים. +

